

พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 กับการประดิษฐ์ฐานอำนาจของราชวงศ์ปโตเลมีในอียิปต์

จิตติพงศ์ มีทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

pices01aphrodite@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 กับการประดิษฐ์ฐานอำนาจของราชวงศ์ปโตเลมีในอียิปต์” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการก่อตัวของอาณาจักรปโตเลมีหลังจากการสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์ ผลจากการศึกษาพบว่าหลังจากที่พระเจ้าปโตเลมีที่ 1 ได้สถาปนาอาณาจักรปโตเลมีขึ้นที่อียิปต์อาณาจักรยังไม่มีเสถียรภาพที่มั่นคง เมื่อพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 พระโอรสทรงขึ้นครองราชย์ พระองค์ทรงสร้างอำนาจได้อย่างมั่นคงนับตั้งแต่ทำสงครามกับอาณาจักรซีลิซิดเพื่อแย่งซีเรียอันเป็นฐานที่มั่นสำคัญในเอเชียไมเนอร์ พระองค์ยังทรงมีบทบาทสำคัญในการขยายอำนาจไปยังกรีกและทำให้นครรัฐต่าง ๆ ของกรีกกลายเป็นรัฐบริวาร นอกจากนี้พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ยังวางรากฐานการบริหารการปกครองในอาณาจักรจนทำให้เกิดความมั่นคงขึ้นได้ สิ่งที่สำคัญคือพระองค์ยังเป็นกษัตริย์พระองค์แรกที่ทรงสร้างลัทธิบูชาพระราชวงศ์ขึ้นอันเป็นการยกสถานะกษัตริย์ในยุคเฮลเลนิสติกให้เทียบเท่ากับฟาโรห์เมื่อครั้งที่ปกครองอียิปต์ในยุคโบราณ

คำสำคัญ: พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ราชวงศ์ปโตเลมี สงครามซีเรีย ลัทธิบูชาคน

Ptolemy II and The Establishment of Ptolemy Dynasty in Egypt.

Dhitiphong Meethong

Nakhon Pathom Rajabhat University

pices01aphrodite@gmail.com

Abstract

The articles “ Ptolemy II and The Establishment Power of Ptolemy Dynasty in Egypt” aims to study the formation of the Ptolemy Empire after the death of Alexander. The results of the study showed that after Ptolemy I established the kingdom of Ptolemy in Egypt, the kingdom was not stable. When Ptolemy II, son of him, ascended the throne he has been firmly established in power since his war with the Seleucid kingdom over Syria, a stronghold in Asia Minor. He also played a key role in expanding power to Greece and turning Greek city-states into satellite states. In addition, Ptolemy II also laid the foundation for the administration of the kingdom until it became more stable. Importantly, he was also the first king to establish a royal cult, elevating the status of kingship in Hellenistic era to the pharaohs of ancient Egypt.

Keywords: Ptolemy II, Ptolemy Dynasty, Syrian war, Cult of Personality

บทนำ

พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ทรงเป็นกษัตริย์องค์สำคัญแห่งราชวงศ์ปโตเลมีของอียิปต์ พระองค์มีบทบาทสำคัญในการสร้างรากฐานการปกครองให้อาณาจักรปโตเลมีได้ปกครองในฐานะที่มั่นของอียิปต์เป็นเวลายาวนานกว่า 300 ปี บทบาทสำคัญอย่างยิ่งของพระองค์คือการทำสงครามขยายอาณาเขตของราชวงศ์ให้กว้างขวางออกไปโดยสามารถรวบรวมดินแดนรอบข้างให้เป็นปึกแผ่น ทั้งยังสามารถแผ่ขยายอาณาจักรให้กว้างใหญ่ออกไป สิ่งที่สำคัญคือพระองค์ทรงนำวัฒนธรรมท้องถิ่นของอียิปต์เข้าผสมผสานกับวัฒนธรรมกรีกในสมัยเฮลเลนนิสติกและกลายเป็นแบบฉบับของอาณาจักรปโตเลมีที่สืบทอดมายาวนาน

การสถาปนาอำนาจของการปกครองในอาณาจักร

พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 (Ptolemy 2 Philadelphus) ทรงเป็นฟาโรห์ของอียิปต์ใน 283-246 ปีก่อนคริสตกาล พระองค์เป็นโอรสองค์โตของพระเจ้าปโตเลมีที่ 1 โซเทอร์แห่งมาซิโดเนียซึ่งเป็นนายพลคนติดตามพระเจ้าอเล็กซานเดอร์ และยังเป็นผู้ก่อตั้งอาณาจักรปโตเลมีหลังจากที่พระเจ้าอเล็กซานเดอร์ทรงสิ้นพระชนม์ไป พระมารดาทรงพระนามว่าพระนางเบเรนิเซที่ 1 ทั้งนี้พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ทรงประสูติที่เกาะคอส (Kos) ใน 309 ปีก่อนคริสตกาล ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่พระบิดาทรงนำกองทัพบุกยังทะเลอีเจียนในกรีซในสงครามซุสสิครั้งที่ 4 ซึ่งเป็นการต่อสู้ของเหล่านายพลคนสนิทของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช

Höbl [1] ทั้งนี้พระเจ้าโตเลมีทรงมีพระชนิษฐาสององค์คือ พระนางอาร์ซิโนที่ 2 และพระนางฟีโลเทร่า พระเจ้าโตเลมีทรงได้รับการศึกษาจากเหล่าปัญญาชนกรีกนับตั้งแต่สมัยยังเยาว์ โดยเฉพาะทรงได้รับการศึกษาจากสตาโบซึ่งเป็นนักปราชญ์คนสำคัญของกรีก พระองค์ยังมีลูกพี่ลูกน้องอีกเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะพระโอรสร่วมสายพระโลหิตของพระบิดาอีกสามองค์ที่เกิดจากพระชายาก่อนหน้าคือ เจ้าชายปโตเรมีผู้พี่ เจ้าชายเครานอส และเจ้าชายเมลิเกอร์ ซึ่งทั้งสองพระองค์ต่างก็ได้กลายมาเป็นกษัตริย์แห่งมาซิโดเนียเช่นเดียวกัน Fischer-Bovet [2]

เมื่อพระเจ้าโตเลมีทรงประสูตินั้นเจ้าชายเครานอสทรงได้รับการคาดหมายเป็นรัชทายาทด้วยเช่นกัน และเมื่อพระเจ้าโตเลมีที่ 2 ทรงเติบโตขึ้น พระองค์ก็มีความทะเยอทะยานที่จะเป็นรัชทายาทในบรรดาเจ้าชายด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ความหวังของพระองค์ทรงบรรลุเมื่อเจ้าชายปโตเลเครานอสพระเชษฐาองค์โตเสด็จออกจากอียิปต์ไปเมื่อ 287 ปีก่อนคริสตกาล ต่อมาใน 284 ปีก่อนคริสตกาล พระเจ้าโตเลมีที่ 1 พระบิดาได้ทรงแต่งตั้งพระเจ้าโตเลมีที่ 2 เป็นกษัตริย์และยกสถานะพระองค์เป็นกษัตริย์ร่วมปกครองคู่กับพระองค์ Höbl [1] ทั้งนี้ทั้งสองพระองค์มีสถานะเป็นกษัตริย์ร่วมปกครองจวบจนกระทั่งถึง 282 ปีก่อนคริสตกาล พระเจ้าโตเลมีที่ 1 ก็สิ้นพระชนม์ลง โดยนักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่าพระองค์ทรงถูกพระเจ้าโตเลมีที่ 2 ทำปิตุฆาต

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัชทายาทพระเจ้าโตเลมีที่ 2 และพระเจ้าโตเลมี เครานอสเกิดขึ้นภายหลังจากที่พระเจ้าโตเลมีที่ 2 ทรงขึ้นครองราชย์ต่อจากพระราชบิดา ความขัดแย้งในการขึ้นครองราชย์บัลลังก์จึงทำให้พระเจ้าโตเลมีที่ 2 รับผิดชอบให้ประหารพระอนุชาทั้งสององค์คือเจ้าชายปโตเลมี เครานอสและเจ้าชายเมลิเกอร์ ด้วยเหตุนี้เจ้าชายปโตเลมี เครานอสจึงได้ทรงหลบหนีไปยังราชสำนักของพระเจ้าไลซิมาคัส ซึ่งพระองค์ทรงปกครองที่เทรซในกรีกแผ่นดินใหญ่และเอเชียไมเนอร์ฝั่งตะวันตก หลังจากที่พระองค์ทรงถูกขับออกจากราชสำนักอียิปต์ Grainger [3] ทั้งนี้ราชสำนักของพระเจ้าไลซิมาคัสก็ได้แบ่งออกเป็นสองฝ่ายในการที่จะสนับสนุนเจ้าชายปโตเลมี เครานอสและฝ่ายที่สนับสนุนพระเจ้าโตเลมีที่ 2 แห่งอียิปต์ River [4] อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านั้นพระเจ้าไลซิมาคัสได้ทรงอภิเษกกับพระนางอาซิโนที่ 2 เป็นชนิษฐาของพระเจ้าโตเลมีที่ 2 นับตั้งแต่ 300 ปีก่อนคริสตกาล ดังนั้น พระองค์เองก็ไม่ทรงปรารถนาที่จะทำสงครามในครั้งนี้ ขณะเดียวกันรัชทายาทของพระเจ้าไลซิมาคัสคืออากาธอคลีส (Agathocles) ก็ได้เข้าพิธีอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงไลแซนดราผู้เป็นน้องสาวของพระเจ้าโตเลมีเครานอสด้วย ดังนั้น พระเจ้าไลซิมาคัสจึงเลือกที่จะสนับสนุนพระเจ้าโตเลมีที่ 2 และตัดสินใจที่จะให้อาซิโนที่ 1 ซึ่งเป็นพระธิดาเข้ารับอภิเษกกับพระเจ้าโตเลมีที่ 2 แห่งอียิปต์เพื่อกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น ความขัดแย้งยังคงดำเนินต่อไปภายในราชสำนักของพระองค์จนนำไปสู่การสำเร็จโทษเจ้าชายอากาธอคลีสที่ต้องการจะโค่นล้มบัลลังก์พระราชบิดา และถือเป็นจุดเริ่มต้นของการล่มสลายของอาณาจักรไลซิมาคัสในเวลาต่อมาเช่นกัน

กระทั่งในราว 279 ปีก่อนคริสตกาล เมื่ออาณาจักรไลซิมาคัสได้ล่มสลายลง พระนางอาร์ซิโนที่ 2 ซึ่งเป็นพระชายาของพระเจ้าไลซิมาคัสและเป็นน้องสาวของพระเจ้าโตเลมีที่ 2 ได้เสด็จกลับมายังอียิปต์ ซึ่งที่นั่นพระนางได้พบกับอาซิโนที่ 1 พระธิดาของพระเจ้าไลซิมาคัสด้วย ต่อมาใน 275 ปีก่อนคริสตกาลที่ พระนางอาร์ซิโนที่ 1 ได้ถูกจับกุมข้อหาสมคบก่อการกบฏและต่อมาได้ถูกเนรเทศไปยังเมืองคอปทอส (Coptos) Höbl [1] พระเจ้าโตเลมีที่ 2 ก็ได้อภิเษกใหม่อีกครั้งกับพระนางอาร์ซิโนที่ 2 ซึ่งเคยเป็นพระชายาสมรสของพระเจ้าไลซิมาคัส การแต่งงานกันเองระหว่างพี่น้องในราชวงศ์โตเลมีจึงกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของราชวงศ์อียิปต์ในเวลาต่อมา Fischer-Bovet [2] ทั้งนี้บรรดากวีกรีกได้รจนาสรรเสริญพิธีอภิเษกของราชวงศ์โตเลมีว่าคล้ายกับเทพเจ้าซีอุสที่อภิเษกกับพระนางเฮร่าซึ่งเป็นการแต่งงานกันเองระหว่างพี่น้องเพื่อสร้างความชอบธรรมในการรักษาสายเลือดอันบริสุทธิ์แม้ว่าคนทั่วไปจะมองว่าผิดธรรมเนียมประเพณี แต่ถึงกระนั้น ก็ตามการแต่งงานแบบอสมพันธของราชวงศ์โตเลมีก็กลายเป็นจารีตแบบแผนที่ได้รับการสืบทอดกันมายาวนาน

ความขัดแย้งกับอาณาจักรซีลิซิดกับสงครามต่างแดน

นับตั้งแต่สมัยพระเจ้าปโตเลมีที่ 1 ทรงให้การสนับสนุนซีลิซิดซึ่งเป็นขุนพลคนสนิทในการปกครองดินแดนเมโสโปเตเมีย แต่ภายหลังจากนั้นความสัมพันธ์ก็เริ่มร้าวฉานหลังจากยุทธการอิพซุสนับตั้งแต่ 301 ปีก่อนคริสตกาล โดยทั้งคู่มีความขัดแย้งเมื่อทั้งสองฝ่ายต่างอ้างกรรมสิทธิ์ในการครอบครองดินแดนซีเรีย Shipley [5] ในช่วงเวลาดังกล่าวพระเจ้าปโตเลมีโดยมีที่ 1 ได้ยึดดินแดนทางตอนใต้คือแคว้นโคเลซีเรีย (Coele Syria) จนถึงบริเวณแม่น้ำอีลิวเธรุส (Eleutherus) ในขณะที่ไลซิมาคัสนั้นได้สถาปนาอำนาจได้อย่างมั่นคงบริเวณทางตอนเหนือของกรีก Grainger [3] ทั้งนี้ในช่วงเวลาที่ทั้งสองคนต่างอ้างกรรมสิทธิ์ปกครองดินแดนนั้นยังไม่มีใครทำสงครามกันอย่างเปิดเผย แต่ภายหลังจากพระเจ้าปโตเลมีที่ 1 สิ้นพระชนม์ลงใน 282 ปีก่อนคริสตกาลและซีลิซิดได้สิ้นพระชนม์ลงในปีต่อมา ทำให้เหตุการณ์ระหว่างทั้งสองอาณาจักรจึงเริ่มเปลี่ยนไป พระโอรสของพระเจ้าซีลิซิดคือพระเจ้าแอนทิโอคัสที่ 1 ทรงใช้เวลาหลายปีในการต่อสู้เพื่อควบคุมดินแดนของพระบิดาอีกครั้ง ในขณะที่พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ทรงมีความได้เปรียบในการขยายอาณาจักร พระองค์ทรงขยายอาณาจักรไปยังฝั่งดินแดนซีลิซิด

ในสมัยนี้พระองค์ทรงขยายดินแดนเพิ่มขึ้นและทรงได้รับดินแดนเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่ซามอส ไมเลทัส คาเรีย ลิเซีย (Lyca) แพมฟีเลีย (Pamphylia) และซิลิเซีย (Cilicia) ตามลำดับ ในขณะที่พระเจ้าแอนทิโอคัสที่ 1 ทรงสูญเสียดินแดนอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งใน 279 ปีก่อนคริสตกาล พระองค์เริ่มเตรียมการทำสงครามขยายอาณาจักรเพื่อช่วงชิงดินแดนกับคีนมาจากอาณาจักรปโตเลมี River [4] โดยพระเจ้าแอนทิโอคัสทรงพยายามใช้สายสัมพันธ์กับทางฝ่ายพระญาติฝ่ายพระมารดาของปโตเลมีที่ทรงมีพระนามว่าพระเจ้ามากัส (Magas) ซึ่งเป็นผู้ปกครองไนไซเรเนิกา (Cyrenaica) ในพระเจ้ามากัสทั้งนี้พระองค์ทรงเป็นพระอนุชากับพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 และพระองค์ทรงตั้งตนเป็นกษัตริย์ปกครองไนไซเรเนิกาหรือไซเรเน (Cyrene) หลังจากที่มีความขัดแย้งกับพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 หลังจากพระเจ้าปโตเลมีที่ 1 ซึ่งเป็นพระบิดาสิ้นพระชนม์ลง ต่อมาในราว 275 ปีก่อนคริสตกาล พระเจ้าแอนทิโอคัสที่ 1 ทรงเชื่อมไมตรีกับพระเจ้ามากัสโดยยกพระธิดาคือเจ้าหญิงอปามา (Apama) เข้ารับการอภิเษกกับพระเจ้ามากัส Hölbl [1] จากนั้นไม่นานพระเจ้ามากัสจึงนำกองทัพบุกอียิปต์และนำกองทัพบุกเข้าไปยังกรุงอเล็กซานเดรียเมืองหลวงของอาณาจักรปโตเลมี แต่ทว่าพระองค์ก็ทรงพ่ายแพ้ต่อพระเจ้าปโตเลมี ทำให้ต้องถอนกำลังทัพออกไป หลังเสร็จศึกพระกับอนุชาแล้วพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ทรงนำกองทัพเข้าโจมตีอาณาจักรนูเบียซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของอียิปต์ในราว 275 ปีก่อนคริสตกาล กองกำลังปโตเลมีได้บุกเข้าไปยังนูเบียและสามารถผนวกดินแดนทางตอนเหนือและผนวกนูเบียเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรปโตเลมีได้สำเร็จจนนำความมั่งคั่งมาสู่อาณาจักรปโตเลมีเป็นอย่างมาก เนื่องจากดินแดนดังกล่าวเต็มไปด้วยทองคำและทรัพยากรอันมีค่าเป็นจำนวนมาก Grainger [3]

ภายหลังจากที่พระเจ้ามากัสทรงนำกองกำลังเข้าโจมตี ทำให้พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ทรงตัดสินใจนำกองทัพเข้าทำสงครามกับพระเจ้าแอนทิโอคัสแห่งอาณาจักรซีลิซิดใน 274 ปีก่อนคริสตกาล พระองค์นำกองกำลังเข้าบุกยังซีเรีย ในช่วงแรกพระองค์ทรงประสบความสำเร็จในการทำสงคราม แต่ต่อมากองกำลังของพระองค์ก็ต้องพ่ายแพ้ต่อพระเจ้าแอนทิโอคัส ทำให้พระองค์จึงต้องนำกองกำลังล่าถอยกลับมาตั้งมั่นยังอียิปต์ต่อมาพระเจ้าปโตเลมีทรงใช้เวลาตลอดฤดูหนาวในราว 274 ปีก่อนคริสตกาล เสริมกำลังทัพทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำไนล์ Hölbl [1] แต่ถึงกระนั้นก็ตาม กองกำลังของพระเจ้าแอนทิโอคัสที่ 1 ก็ไม่ได้นำกองกำลังบุกเข้ามาแต่อย่างใด กองกำลังของอาณาจักรซีลิซิดก็เผชิญกับปัญหาภายในอาณาจักรโดยเฉพาะโรคระบาดในกองทัพเมื่อ 271 ปีก่อนคริสตกาล ในที่สุดพระเจ้าแอนทิโอคัสทรงยอมทำสัญญาสงบศึกและรักษาสถานภาพดินแดนเดิมระหว่างสองอาณาจักรไว้

ตลอดช่วงระยะเวลาที่พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ทรงครองราชย์อียิปต์ถือได้ว่า อาณาจักรปโตเลมีเป็นมหาอำนาจทางทะเลที่ยิ่งใหญ่ อิทธิพลของราชวงศ์ปโตเลมีครอบคลุมหมู่เกาะไซคลาดีส ตรวจจนกระทั่งถึงทางเหนือของทะเลเอเจียนด้วย Shipley [5] กองกำลังเรือรบของอาณาจักรปโตเลมียังครอบคลุมไปถึงทะเลดำซึ่งราชวงศ์ปโตเลมีเองต้องการแทรกแซงกิจการ

ภายใน โดยในช่วงเวลานั้นอาณาจักรมาซิโดเนียได้เกิดสงครามกลางเมืองขึ้น ทำให้เกิดสุญญากาศช่องว่างทางการเมืองในแถบทะเลเอเจียนและทำให้ราชวงศ์ปโตเลมีแผ่อำนาจเข้าไปได้ สุญญากาศทางการเมืองได้เกิดขึ้นเมื่อพระเจ้าแอนติโกเนสที่ 2 โคนาทัส (Antigonus 2 Gonatas) ทรงสถาปนาอำนาจอย่างมั่นคงและปราบดาภิเษกตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์ในมาซิโดเนียขึ้นใน 272 ปีก่อนคริสตกาล ต่อมาพระเจ้าแอนติโอคัสที่ 1 ได้ทรงขยายอำนาจไปยังกรีกแผ่นดินใหญ่ ขณะที่พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ได้ทรงเตรียมกองกำลังเพื่อป้องกันการรุกรานจากกองทัพมาซิโดเนีย River [4]

ทั้งนี้พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ได้ทรงรวบรวมกองกำลังบรรดาพันธมิตรทั้งจากเอเธนส์และสปาร์ตาเพื่อเตรียมการตั้งรับต่อสู้กับกองทัพมาซิโดเนีย ผู้นำของสปาร์ตาคือพระเจ้าครีโมนิเดสได้รวบรวมกองกำลัง และใน 267 ปีก่อนคริสตกาล พระองค์จึงได้ประกาศสงครามกับพระเจ้าแอนติโกเนสที่ 2 แห่งมาซิโดเนีย จนนำไปสู่สงครามครีโมนิเดียน (Chremonidean war) ในขณะที่กองพลเรือของปโตเลมีก็แล่นกองเรือรบมายังบริเวณทะเลเอเจียน และตั้งฐานกองกำลังที่มั่นที่เกาะคีออส กองทัพเรือรบสามารถแล่นเรือไปยังแคว้นอดิกะซึ่งเป็นฐานที่มั่นของนครรัฐเอเธนส์ใน 266 ปีก่อนคริสตกาล Fischer-Bovet [2] ทั้งนี้กองทัพเรือของปโตเลมีมีแผนการที่จะให้กองกำลังเรือรบมาสนธิกำลังกันระหว่างสปาร์ตาและเอเธนส์เพื่อขับไล่กองทัพของอาณาจักรมาซิโดเนียที่เซานีออน (Sounion) และไพเรียส (Piraeus) กองทัพมาซิโดเนียได้รุกคืบมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม กองกำลังของสปาร์ตาก็ไม่สามารถหักเข้าไปยังแคว้นอดิกะซึ่งในเวลานี้มาซิโดเนียได้ทำการยึดครองไว้ทำให้แผนการในการรวมกองกำลังของปโตเลมีกับสปาร์ตาและเอเธนส์นั้นล้มเหลว ต่อมาใน 265 ปีก่อนคริสตกาล กองกำลังของสปาร์ตาทายาทที่จะนำกองทัพเข้าไปยังคอคอดคอรินธ์และพยายามช่วยเหลือกองทัพเอเธนส์ที่กำลังถูกโอบล้อมโดยกองทัพมาซิโดเนียเอาไว้ได้ พระเจ้าครีโมนิเดสได้ทำการรวบรวมกองกำลังเข้าโจมตีและสามารถสกัดกองกำลังของมาซิโดเนียไว้ แต่สปาร์ตาก็ต้องพ่ายแพ้อย่างย่อยยับ การปิดล้อมที่ยาวนานนี้ทำให้ในที่สุดนครรัฐเอเธนส์ต้องขอยอมแพ้ต่อมาซิโดเนียใน 261 ปีก่อนคริสตกาล ในขณะที่นายพลครีโมนิเดสได้หลบหนีไปยังอเล็กซานเดรียซึ่งพระเจ้าปโตเลมีเคยมีที่ 2 ทรงให้การรับรองในการลี้ภัยครั้งนี้ Hölbl [1]

แม้ว่ากองทัพเรือของอาณาจักรปโตเลมีจะยังคงลาดตระเวนอยู่บริเวณน่านน้ำทะเลเอเจียน แต่ถึงกระนั้นกองทัพของพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ก็ยังลังเลที่จะเข้าทำสงครามในกรีกแผ่นดินใหญ่ เหตุผลสำคัญของการไม่ทุ่มกองกำลังเข้าทำสงครามเนื่องจากในปีก่อนหน้านี้อาณาจักรปโตเลมีติดขัดเรื่องงบประมาณที่ใช้ในการทำกองทัพ ขณะเดียวกันกองกำลังของพระเจ้าแอนติโกเนสที่ 2 ซึ่งเตรียมความพร้อมอยู่ในกรีกแผ่นดินใหญ่มีกองกำลังทหารที่เพิ่มมากขึ้น Fischer-Bovet [2] ด้วยเหตุนี้พระเจ้าปโตเลมีจึงเปลี่ยนพระทัยเตรียมกองกำลังเข้าทำสงครามในซีเรียเป็นครั้งที่ 2 แทน การถอนตัวของพระองค์ทำให้สงครามครีโมนิเดียนสิ้นสุดลงพร้อม ๆ กับการขยายอำนาจของราชวงศ์ปโตเลมีในทะเลเอเจียน ขณะเดียวกันสันนิบาตในนครรัฐกรีกโดยเฉพะนครรัฐที่เป็นหมู่เกาะซึ่งเคยอยู่ใต้อาณัติของราชวงศ์ปโตเลมีก็ได้ยุบตัวลงหลังจากสงครามในครั้งนี้ ส่งผลให้ปโตเลมีเหลือฐานที่มั่นทางกองทัพอยู่เพียงเกาะเธรา อีธานอส และเกาะคริตที่เป็นปราการชั้นนอกเท่านั้น

ในราว 260 ปีก่อนคริสตกาล สงครามซีเรียก็ได้อุบัติขึ้นอีกเป็นครั้งที่ 2 (Syrian war 260-253 ปีก่อนคริสตกาล) ระหว่างพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 และอาณาจักรซีลิวซิดซึ่งในเวลานี้ถูกปกครองโดยพระเจ้าแอนติโอคัสที่ 2 อีออส สาเหตุของสงครามมาจากการแข่งขันการขยายอำนาจของกษัตริย์ทั้งสองพระองค์ที่ต่างอ้างกรรมสิทธิ์ครอบครองบรรดาเมืองต่าง ๆ ในเอเชียไมเนอร์ตะวันตกโดยเฉพาะที่ไมเลทัส เอเฟซุส Hölbl [1] การปะทุของสงครามเกี่ยวข้องกับการจลาจลของกษัตริย์ร่วมปกครองซึ่งเป็นพระโอรสของพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 รวมถึงการควบคุมดินแดนปโตเลมีในเอเชียไมเนอร์และทะเลเอเจียน การจลาจลภายในอาณาจักรปโตเลมีทำให้พระเจ้าแอนติโอคัสที่ 2 ทรงฉวยโอกาสนี้ทำสงครามกับพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 โดยมีชาวกรีกที่เกาะโรดส์เข้าร่วมด้วย

ตั้งนับตั้งแต่ปี 259-255 ปีก่อนคริสตกาล กองทัพเรือโตนเดมิได้พ่ายแพ้ทางทะเลที่เอเฟซุส ทำให้พระเจ้าแอนโทไอคัสที่ 2 ทรงยึดเมืองหลายแห่งของพระเจ้าโตนเดมิในแถบไอโอเนียได้ทั้งหมดนับตั้งแต่เมืองเอเฟซุส ไมเลทัส ซามอส ด้วยเหตุนี้พระเจ้าโตนเดมิที่ 2 จึงทรงนำกองทัพบุกเข้ามายังซีเรียอีกครั้งใน 257 ปีก่อนคริสตกาล แต่ถึงกระนั้นพระองค์ก็พ่ายแพ้และต้องสูญเสียดินแดนแพมฟีเลีย ซิลิเซียไป พระเจ้าแอนโทไอคัสที่ 2 ทรงเผชิญหน้ากับพระเจ้าโตนเดมิปีที่ 2 อีกครั้ง และครั้งนี้พระองค์ทรงเอาชนะกองทัพเรือที่ยิ่งใหญ่ของอาณาจักรโตนเดมิได้ที่ยุทธการคอส (battle of Kos) ใน 253 ปีก่อนคริสตกาล River [4] พระเจ้าโตนเดมิที่ 2 จึงทรงเจรจาสงบศึกสันติภาพซึ่งพระองค์ได้ยกเมืองจำนวนมากในเอเชียไมเนอร์ให้กับพระเจ้าแอนโทไอคัส ในสนธิสัญญาสันติภาพนั้นยังระบุว่าพระเจ้าโตนเดมิที่ 2 ทรงยกพระธิดาเบเรนิเซ่เพอโนเพรุสให้อภิเษกกับพระเจ้าแอนโทไอคัสใน 252 ปีก่อนคริสตกาล เพื่อเป็นการเชื่อมไมตรี

ภายหลังจากสงครามซีเรียครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง พระเจ้าโตนเดมิที่ 2 ทรงมีความประสงค์ที่จะยึดทะเลอีเจียนและกรีซแผ่นดินใหญ่กับคืนอีกครั้งเพื่อเป็นการกอบกู้เกียรติภูมิของพระองค์ที่สูญเสียไปกลับคืนมา ในราว 250 ปีก่อนคริสตกาล กองกำลังของพระองค์สามารถเอาชนะพระเจ้าแอนโทโกนุสแห่งมาซิโดเนียได้ที่ยุทธนาวีในทะเลอีเจียน ต่อมาทรงนำทัพเข้ายึดเกาะดีลอสไว้ทั้งนี้พระเจ้าโตนเดมิที่ 2 ทรงทำการเฉลิมฉลองเทศกาลโตนเดเมีย (Ptolemaia festival) ซึ่งเป็นการประกาศชัยชนะของพระองค์ที่สามารถยึดหมู่เกาะไซคลาเดสของทะเลอีเจียนกลับมาได้อีกครั้ง Fischer-Bovet [2] ในช่วงเวลาเดียวกันพระเจ้าโตนเดมิได้ทรงสร้างสัมพันธไมตรีกับสันนิบาตอาเคียนกับกรีกขึ้น ทั้งนี้สันนิบาตดังกล่าวเป็นการรวมกลุ่มของบรรดานครรัฐกรีกทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของคาบสมุทรเพลอปอนเนซุส โดยอาณาจักรโตนเดมิให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่สันนิบาตด้วยเช่นกัน ทำให้สันนิบาตอาเคียนสามารถขยายจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นในบริเวณคาบสมุทรและสามารถคานอำนาจกับอาณาจักรแอนโทโกนุสในมาซิโดเนียไว้ได้

ในปลาย 250 ปีก่อนคริสตกาล พระเจ้าโตนเดมิทรงพยายามที่จะขยายอำนาจไปยังบริเวณฐานที่มั่นของพระเจ้ามังกัสพระอนุชาที่ปกครองในไซเรเน่ โดยทั้งนี้พระเจ้าโตนเดมิทรงวางแผนถึงที่จะให้รัชทายาทคือเจ้าชายโตนเดมิที่ 3 จะทำการอภิเษกกับพระธิดาของพระเจ้ามังกัส เมื่อพระเจ้ามังกัสสิ้นพระชนม์ลงใน 250 ปีก่อนคริสตกาล ทางราชสำนักแอนโทโกนุสของมาซิโดเนียได้ส่งทูตมาขอพระธิดาของพระเจ้ามังกัสเช่นกัน ทว่าพระนางอปาเมซึ่งเป็นพระชายาของพระเจ้ามังกัสทรงปฏิเสธคำขอของราชสำนักแอนโทโกนุสที่จะยกพระธิดาให้อภิเษกกับพระเจ้าเดเมทริอุสของแอนโทโกนุส Shipley [5] ทำให้ในที่สุดกองกำลังของมาซิโดเนียจึงนำกองทัพเข้ามาล้อมเมือง แต่ในท้ายที่สุดพระเจ้าเดเมทริอุสเองก็ถูกกองกำลังทหารที่ไซเรเน่สังหารตายในสมรภูมิรบ ภายหลังจากที่พระเจ้ามังกัสสิ้นพระชนม์ลงในเวลานี้อำนาจการปกครองได้ตกอยู่ในมือของเอ็คเตลุสและเดโมฟาเนสซึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการ และต่อมาทางราชสำนักไซเรเน่จึงจัดงานอภิเษกสมรสระหว่างเจ้าชายโตนเดมิพระโอรสกับเจ้าหญิงเบเรนิเซ่ใน 246 ปีก่อนคริสตกาล จึงทำให้มีการเปลี่ยนถ่ายอำนาจมายังอาณาจักรโตนเดมิอีกครั้ง

ลัทธิบูชาพระราชวงศ์และสถานภาพของกษัตริย์

พระเจ้าโตนเดมิที่ 2 ได้ยึดแบบแผนลัทธิการบูชาพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช ซึ่งเป็นพิธีที่ได้รับการปฏิบัติเป็นแบบแผนธรรมเนียมในสมัยพระเจ้าโตนเดมิที่ 1 นับตั้งแต่การก่อตั้งอาณาจักรโตนเดมิขึ้นที่อียิปต์ ทั้งนี้เมื่อพระองค์ทรงขึ้นครองราชย์แล้วพระองค์ทรงเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติ โดยให้พสกนิกรในอาณาจักรหันมาบูชาพระบิดาคือพระเจ้าโตนเดมิที่ 1 และพระมารดาคือพระนางเบเรนิเซ่ที่ 1 ตามลำดับ โดยพระบิดาและพระมารดาได้รับการบูชาในฐานะที่เป็นเทพผู้ไถ่ (Theoi Soteres) River [4] ต่อมาใน 272 ปีก่อนคริสตกาล พระเจ้าโตนเดมิยังได้จงยกสถานภาพตัวเองและพระชายาซึ่งเป็นพี่สาวคือพระนางอาร์ซิโนที่ 2 ขึ้นเป็นเทพเจ้าในอาณาจักรด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีการแต่งตั้งนักบวชที่ทำหน้าที่เฉพาะในการบวงสรวงให้แก่พระราชวงศ์เพื่อเข้าถึงความศักดิ์สิทธิ์ต่อสถานะของพระองค์ ทั้งนี้ร้ายชื่อพระนามกษัตริย์และพระราชินีจะมี

การต่อเติมท้ายชื่อของนักบวชผู้นั้นเพื่อให้เป็นที่รู้กันว่านักบวชดังกล่าวมีหน้าที่ในการทำศาสนปฏิบัติต่ออดีตกษัตริย์องค์นั้น ธรรมเนียมการตั้งชื่อพระนามกษัตริย์ตามหลังชื่อนักบวชนี้มีมานานับตั้งแต่สมัยพิธีปฏิบัติของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์เพื่อเป็นการบ่งบอกถึงหน้าที่และสถานะโดยตรงของนักบวชผู้นั้น อีกทั้งนักบวชผู้นั้นยังได้รับการยกย่องเป็นสังฆราชสูงสุดในอาณาจักรอิกทิง Fischer-Bovet [2]

นอกจากนี้ในงานทางด้านศิลปกรรมนั้นพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ยังทรงถูกบรรยายในรูปลักษณะของทวยเทพองค์หนึ่ง นอกจากนี้พระองค์ยังสถาปนาลัทธิให้กับพระญาติวงศ์อีกหลายพระองค์ เช่นเดียวกับพระชายาของพระองค์ที่สิ้นพระชนม์ลง ใน 269 ปีก่อนคริสตกาล พระนางอาซิโนที่ 2 ก็ได้รับการสถาปนาในการบูชาเป็นเทวีที่ให้ความคุ้มครองต่ออาณาจักรปโตเลมีโดยตรง พระเจ้าปโตเลมีทรงรับสั่งให้สร้างวิหารให้เป็นที่สถิตหลังจากที่พระนางได้สิ้นพระชนม์ลง ลัทธิการบูชาเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางตลอดที่ราชวงศ์ปโตเลมีทำการปกครองอียิปต์ นอกจากนี้แล้วน้องสาวของพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 คือพระนางฟีโลเทรา (Philotera) ก็ยังได้รับการปฏิบัติแบบเดียวกับเช่นกัน Hölbl [1]

ความศักดิ์สิทธิ์ในพระราชวงศ์ยังเห็นได้จากการจัดงานเทศกาลปโตเลเมีย (Ptolemaia) ซึ่งถูกจัดขึ้นเพื่อเป็นการให้เกียรติและเฉลิมฉลองต่อพระเจ้าปโตเลมีที่ 1 ซึ่งเป็นปฐมกษัตริย์ของอาณาจักรปโตเลมีที่กรุงอเล็กซานเดรียทุก 4 ปี งานดังกล่าวนี้จัดขึ้นเป็นครั้งแรกใน 279 ปีก่อนคริสตกาล เทศกาลดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อบูชาความยิ่งใหญ่ของพระเจ้าปโตเลมีที่ 1 Hölbl [1] ดังกล่าวนี้อีกจัดขึ้นครั้งแรกในสมัยพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ที่พระองค์ต้องการยกย่องเชิดชูพระเกียรติของพระบิดา นอกจากนี้ยังต้องการแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ ความโอโง่งและแสนยานุภาพอันตระการตาของราชวงศ์ปโตเลมีที่ปกครองอียิปต์ มีการบันทึกว่างานดังกล่าวมีการจัดกระบวนแห่แห่นเพื่อเป็นการสักการบูชาต่อทวยเทพทุกพระองค์ โดยเฉพาะปฐมกษัตริย์ที่ล่วงลับไปแล้ว River [4]

นอกจากนี้ยังมีการจัดกระบวนแห่ทางชลมารคด้วย โดยผู้ที่เข้าร่วมจะมีการแต่งกายตามประเพณีที่มาจากกรีกด้วยเหมือนกัน สิ่งเหล่านี้จึงแสดงให้เห็นว่าอาณาจักรปโตเลมียังมีการซึมซับและดูดกลืนวัฒนธรรมกรีกเข้ามาเผยแพร่อย่างอียิปต์ในแอฟริกา ในงานยังมีกระบวนแห่รถม้า กระบวนแห่สัตว์ต่าง ๆ เช่น สิงโต เสือดาว ละมั่ง นกกระเจอก ยีราฟ แรด เป็นต้น Grainger [3] นอกจากนี้กระบวนแห่ยังมีการอัญเชิญรูปปั้นและเทวรูปจำหลักด้วยทองคำ ภายในกระบวนแห่ยังมีทหารเดินกระบวนร่าวห้าหมื่นเจ็ดพันคน และทหารม้าราวสองหมื่นสามพันคน งานที่ถูกจัดขึ้นที่นครอเล็กซานเดรียจึงเป็นการเผยแพร่พระเกียรติภูมิและต่อมายังมีการเผยแพร่รูปแบบการบูชาเทศกาลดังกล่าวนี้ไปยังอาณาจักรปโตเลมีโดยเฉพาะที่หมู่เกาะไซคลาเดสในทะเลเอเจียน นับตั้งแต่ นครรัฐดีลอส ไชปรัส เลสบอส ธีรา เป็นต้น

พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ทรงดำเนินนโยบายการปกครองตามหลักพระบิดาในแง่ของการใช้รูปแบบขนบธรรมเนียมพิธีการของอียิปต์ในอดีต รวมถึงการสนับสนุนชนชั้นสูงซึ่งเป็นเหล่านักบวชชาวอียิปต์พื้นเมือง Hölbl [1] เนื่องจากนักบวชเหล่านี้มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการควบคุมความเชื่อและการชักจูงชาวพื้นเมืองอียิปต์ให้ปฏิบัติตาม ตามบันทึกหลักฐานกล่าวว่าพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ทรงทำการเฉลิมฉลองเทพเจ้าพื้นเมืองอียิปต์ที่กระทำกันมาโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทรงให้ความเคารพเลื่อมใสสักการะเช่นเดียวกับเทพเจ้ากรีก River [4] สิ่งนี้จึงทำให้พระองค์สามารถทรงครองใจชาวพื้นเมืองอียิปต์ได้เนื่องจากพระองค์เองให้ความเคารพ แม้ว่าพระองค์จะเป็นผู้ปกครองต่างดาวที่เข้ามาปกครองในอียิปต์ก็ตาม นอกจากนี้พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ยังทรงสนับสนุนการก่อสร้างอาคารวิหารต่าง ๆ ทั่วทั้งอียิปต์ ทำให้เหล่าชนชั้นสูงต่างพึงพอใจเป็นอย่างมาก Shipley [5] นอกจากนี้ยังทรงมีรับสั่งให้ก่อสร้างวิหารเทพเจ้าของอียิปต์ตามเมืองต่าง ๆ ที่สำคัญรวมถึงพระองค์ทรงให้เงินสนับสนุนแก่นักบวชเหล่านั้นด้วย

กลไกด้านการบริหารในอาณาจักรและความสัมพันธ์ต่างประเทศ

ราชวงศ์ปโตเลมีใช้ระบบโครงสร้างการบริหารที่ซับซ้อนเป็นอย่างมาก โครงสร้างระบบราชการวางอยู่บนรากฐานที่มีมานานตั้งแต่สมัยพระเจ้าปโตเลมีที่ 1 จนกระทั่งถึงสมัยพระองค์ซึ่งเป็นพระโอรส ระบบราชการในอาณาจักรมีความเข้มแข็งอย่างมาก ทั้งนี้เล็กซานเดรียเป็นศูนย์กลางของราชธานีและมีเจ้าหน้าที่ขุนนางที่ทำราชการร่วมกันบริหาร Shipley [5] ขุนนางส่วนใหญ่เป็นฟีลอย (Philo) ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นสหายของพระเจ้าปโตเลมี รูปแบบความสัมพันธ์นี้คล้ายคลึงกับสมัยที่พระเจ้าอเล็กซานเดอร์ทรงกระทำต่อเหล่านายพลที่ติดตามทำศึกกับพระองค์ อันแสดงให้เห็นว่าการบริหารนั้นไม่ได้มีอำนาจอันเบ็ดเสร็จเด็ดขาดอยู่ที่กษัตริย์ ขุนนางเหล่านี้สามารถตักเตือนกษัตริย์ได้เสมอ นอกจากนี้พระองค์ยังทรงแบ่งรูปแบบการบริหารออกเป็น ดังนี้คือ ตำแหน่ง ขุนนางฝ่ายการต่างประเทศ (epistolographos) ตำแหน่งสมุหนายก (hypomnematographos) ตำแหน่งประธานกฎหมาย (epitoprostagmaton) ตำแหน่งนายพล (strategos) ตำแหน่งข้าหลวงเทศาภิบาลและเก็บภาษี (dioiketes) และตำแหน่งเสนาบดีการคลัง ราชสำนัก ที่ดิน (oikonomos) ตามลำดับ Hölbl [1]

อาณาจักรปโตเลมีในอียิปต์แบ่งการปกครองทั้งสิ้นเป็น 39 เขต (nomes) ทั้งนี้ในแต่ละเขตจะมีเจ้าหน้าที่โนมาร์ค (Nomarch) จำนวน 3 คนทำหน้าที่ดูแลพิชผลทางการเกษตรกรรม ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ทั้งสามคนดำรงอยู่ในสถานะที่เท่าเทียมกัน รวมทั้งขึ้นตรงกับข้าหลวงเทศาภิบาลและเก็บภาษี River [4] ด้วยเหตุนี้ขุนนางทั้งสามคนจึงอยู่ในลักษณะถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน และยังเป็นกำบังกันไม่ให้คนใดคนหนึ่งมีอำนาจมากเกินไปอันเป็นการก่อการกบฏต่อกษัตริย์ การบริหารในระดับรองลงมาคือในระดับหมู่บ้านจะมีโคมาร์ค (Komarch) ซึ่งเป็นผู้นำหมู่บ้านและยังมีโคโมแกรมมาเทียส (Komogrammateus) เป็นผู้ช่วยหมู่บ้านซึ่งจะต้องรายงานต่อโนมาร์คตามลำดับ Hölbl [1] ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าระบบสายบังคับบัญชาจึงมาจากกษัตริย์จนถึงระดับล่าง นอกจากนี้ในแต่ละเขตจะมีนายพลซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเตรียมกองกำลังในแต่ละเขต และต้องรายงานจำนวนกองกำลังทหารต่อกษัตริย์ โดยนายพลเหล่านี้จะขึ้นตรงกับกษัตริย์โดยตรง

วัตถุประสงค์หลักของระบบการบริหารราชการในอาณาจักรปโตเลมียังเป็นการขยายการเข้าถึงทรัพยากรเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการดึงทรัพยากรที่จากที่ดินให้ได้มากที่สุดด้วย ทั้งนี้ที่ดินอันสมบูรณ์เป็นสิ่งที่ยากมากในอียิปต์ ดังนั้น การบุกเบิกที่ดินจึงมีความสำคัญในฐานะแหล่งเกษตรกรรมและการเก็บเกี่ยวพืชผลไว้ใช้ในใช้เพื่อดำรงชีพ รวมถึงในยามทำศึกสงครามด้วยซึ่งทางการจะมีการสำรวจที่ดินและต้องรายงาน เข้าไปยังส่วนกลางยังราชสำนัก ในรัชสมัยพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 จึงถือได้ว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในการบุกเบิกที่ดินเพื่อทำการเกษตรกรรมแก่ราษฎร Fischer-Bovet [2]

ในการต่างประเทศนั้นอาณาจักรปโตเลมีมีความสัมพันธ์กับพระเจ้าไฮโรแห่งอาณาจักรซีราคิวส์ (Hiero of Syracuse) พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ทรงมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับพระเจ้าไฮโรเป็นอย่างมาก Shipley [5] นอกจากนี้ยังมีหลักฐานทางด้านโบราณคดีที่ค้นพบการค้าขาย รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างอาณาจักร ซีราคิวส์กับปโตเลมี โดยพระเจ้าไฮโรได้ทรงนำรูปแบบขนบธรรมเนียมวิถีแบบแผนจากราชสำนักของพระเจ้าปโตเลมี นับตั้งแต่การเก็บภาษีและระบบกฎหมายไปปฏิบัติใช้ยังอาณาจักรพระองค์ River [4] นอกจากนี้ภายในราชสำนักปโตเลมียังมีกวีโอคริทัส ซึ่งเป็นกวีที่มีความสามารถในด้านอักษรศาสตร์รวมถึงในด้านคณิตศาสตร์ด้วย พระเจ้าไฮโรยังทรงส่งคนมาเรียนวิชาความรู้กับอาร์คีมีดีสซึ่งเป็นนักปราชญ์คนสำคัญในยุคเฮลเลนิสติก และต่อมาอาร์คีมีดีสยังได้เดินทางไปเผยแพร่ความรู้ที่ซีราคิวส์ด้วย มีหลักฐานกล่าวว่าพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ยังทรงให้เงินทุนสนับสนุนแก่พระเจ้าไฮโรในการทำเหมืองแร่ที่เกาะซิซิลี รวมทั้งยังส่งนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญในด้านการผลิตเหรียญกษาปณ์ การสร้างมูลค่าน้ำหนักริยเพื่อให้เกิดความสมดุลทางด้านเศรษฐกิจ จนทำให้ซีราคิวส์กลายเป็นมหาอำนาจในกรีกเมกนาเกรเซียด้วยเช่นกัน โรงกษาปณ์ของซีราคิวส์ถือได้ว่ามีมาตรฐานของมูลค่าเหรียญ

สูงสุด ทั้งยังเป็นหน่วยมาตรฐานอ้างอิงของนครรัฐกรีกในแถบนั้นด้วย รากฐานทางด้านเศรษฐกิจที่อาณาจักรปโตเลมีวางไว้ทำให้กับอาณาจักรซีราคิวส์กลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในแถบนั้น Hölbl [1]

อาจกล่าวได้ว่าพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ทรงเป็นผู้ที่สนับสนุนงานด้านวิชาการเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันพระองค์ยังทรงให้เงินทุนสนับสนุนในการก่อตั้งหอสมุดเล็กซานเดรียและให้การสนับสนุนการสร้างงานทางวิทยาศาสตร์แก่นักปราชญ์เป็นจำนวนมาก Fischer-Bovet [2] กวีที่สำคัญในสมัยพระองค์คือคลีมาคัส อีโอรทิส อพอลโลนีอัส โพไซดิพุส บรรดากวีเหล่านี้ได้รับเงินสนับสนุนจากราชสำนักในการสร้างสรรค์ผลงาน นอกจากนี้พวกเขายังได้ผลิตผลงานขึ้นเลิศในยุคเฮลเลนิสติกและขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ทำให้ราชสำนักปโตเลมีเป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงเป็นอย่างมากว่าเป็นแบบฉบับมาตรฐานของกรีกที่ยังรักษาไว้ นักปราชญ์หลายคนในสมัยพระองค์ยังรวมไปถึงยูคลิดซึ่งเป็นนักคณิตศาสตร์และอริสตาคุสซึ่งเป็นนักดาราศาสตร์ที่มีชื่อเสียง นอกจากนี้มาเนโฮยังได้ประพันธ์เรื่อง *Aegyptiaca* เป็นเรื่องราวประวัติศาสตร์ของอียิปต์และทำให้วัฒนธรรมอียิปต์ในอดีตเป็นที่เผยแพร่และรับรู้ในหมู่ชนชั้นปกครองและผู้คนในสมัยนั้นมากขึ้น River [4]

พระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ได้ทรงสร้างวัฒนธรรมอันดีกับอาณาจักรคาร์เธจซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นปฏิปักษ์ในสมัยพระบิดาของพระองค์ที่ต้องทำสงครามกับพวกคาร์เธจมาโดยตลอด เหตุผลสำคัญส่วนหนึ่งเป็นเพราะพระองค์ต้องการสร้างพันธมิตรของสงครามเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับพระเจ้ามาคัสแห่งไซเรนในขณะนั้น พระเจ้าปโตเลมียังเป็นผู้ปกครองอียิปต์องค์แรกที่ทรงสร้างสัมพันธไมตรีทางการทูตกับสาธารณรัฐโรมันด้วย เหตุนี้ทูตของอาณาจักรปโตเลมีจึงได้ไปเยือนกรุงโรมอย่างเป็นทางการใน 273 ปีก่อนคริสตกาล และได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังเห็นได้จากเมื่อเกิดสงครามพิวนิก (Punic war) ใน 264 ปีก่อนคริสตกาล ระหว่างโรมและคาร์เทจแต่ทว่าพระเจ้าปโตเลมีที่สองก็ยังคงทรงวางตัวเป็นกลางท่ามกลางความขัดแย้งและไม่ทรงเข้าข้างฝ่ายใดทั้งสิ้น นอกจากนี้พระองค์เองยังส่งทูตไปเจริญสัมพันธไมตรีกับราชวงศ์โมริเยที่กรุงปาฏลีบุตรในอินเดียด้วยซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะตรงกับสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชของอินเดีย Hölbl [1]

สรุป

อาจกล่าวได้ว่าพระเจ้าปโตเลมีที่ 2 ทรงมีบทบาทสำคัญในการสถาปนาอำนาจของราชวงศ์ใหม่ที่เกิดขึ้นจากอียิปต์ได้อย่างมั่นคง ขณะเดียวกันพระองค์ยังทรงสร้างระบบกลไกราชการใหม่ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาติที่ทำให้อาณาจักรปโตเลมีดำรงมาได้แม้จะเกิดความขัดแย้งในดินแดนรอบข้างก็ตาม ความสำคัญของพระองค์ที่สำคัญอย่างยิ่งคือการสถาปนาลัทธิบูชาพระราชวงศ์ที่ทำให้สถานภาพของกษัตริย์มีความศักดิ์สิทธิ์ดุจดั่งเทพเจ้า ลัทธิบูชาพระราชวงศ์นี้ยังคงดำเนินอยู่เป็นเวลานานจนกระทั่งอาณาจักรปโตเลมีได้ล่มสลายลงเมื่อจักรพรรดิออกเทเวียนซีซาร์แห่งจักรวรรดิโรมันสามารถพิชิตอาณาจักรปโตเลมีไว้ได้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Hölbl, Günther. (2013). *A History of the Ptolemaic Empire*. London: Routledge.
- [2] Fischer-Bovet, Christelle. (2014). *Army and Society in Ptolemaic Egypt*. Cambridge : Cambridge University Press.
- [3] Grainger, John D.. (2017). *Kings & Kingship in the Hellenistic World, 350–30 BC*. New York: Pen & Sword History.

- [4] River, Charles. (2017). *The Ptolemaic Kingdom of Ancient Egypt: The History and Legacy of the Ptolemy Dynasty and the End of the Egyptian Empire*. London: Routledge.
- [5] Shipley, Graham. (2014). *The Greek World After Alexander 323–30 BC*. London: Routledge.
- Austin, Michel M.. (2006). *The Hellenistic World from Alexander to the Roman Conquest*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Errington, R. Malcolm. (2011). *A History of the Hellenistic World: 323 - 30 BC*. New Jersey: Wiley-Blackwell.
- Hornblower, Simon. (2011). *The Greek World 479-323 BC*. London: Routledge.
- Parker, Victor. (2013). *A History of Greece, 1300 to 30 BC*. New Jersey: Wiley-Blackwell.